

Boipolelo bja Hamburg sebakeng sa Tlhokomelo ya tša maphelo ka Polelontši

Ketapele

Go fapafapana ga dipolelo go fetogile semelo seo se hlalošegago sa ditshepedišo tša mehleng ya bjale tša tlhokomelo ya tša maphelo lefaseng ka bophara. Diti-relo tša maphelo, ka bontši, di fana ka tlhokomelo go balwetši bao ba sa šomišego polelo e tee le baabi ba tlhokomelo ya tša maphelo. Mafelong a tlhokomelo ya tša maphelo lefaseng ka bophara, moo phecolo ya bol-wetši, kelo ya kotsi, tirišanommogo ya kalafo, tumelelo ya go tsebišwa, le go nwa dihlare ka tshwanelo di ithek-gile kudu ka kgokagano ya go bolela, gomme mapheko a polelo a hlola tlhohlo ye kgolo go kalafo, boitshwaro le peakanyo.

Boipolelo bjo bo lemoga kgokagano ya polelontši bjalo ka karolo ye bohlokwa ya tlhokomelo ya sephorofešen-ale ya tša maphelo, go ena le go e lemoga bjalo ka bodulo bjoo bo kgethegilego. Kgokagano ke kakanyo ya kakaretšo yeo e swanetšego go tsenelela ka gare ga ditšo goba ditlwaello tša go amogela le go phedišana gabotse le balwetši; dipolelo ka moka (go akaretšwa le polelo ya diatla) le diretšisetara tša polelo tšeo di swanetšego go hlompša le go akanywa. Mekgwa ya bjale ya go fena mapheko a polelo e dula e fetogafetoga, e hlaelelwa go tša mašelang, ebile e dula e ithekgile ka ditharollo tšeo di kgonagatšwago, go swana le botoloki bja balapa bašomi ba go tseba polelontši eupša ba se na le tlhahlo ya semmušo, goba didirišwa tša phetolelo tša ditšitale tšeo di hlakago ditšhireletšo tša kalafo tšeo di netefaditšwego.

Bohlatse bjoo bo akareditšwego ka mo boipolelong, bo bontšha gore mapheko a polelo a amanywa le go fokotšega ga phihlelelo ya tlhokomelo ya tša maphelo, go se latele kalafo ka tshwanelo, diphošo tša kgoka-gano, go se kgotsofale ga molwetši, tlhahlobo yeo e fošagetšego, phapogokalafi yeo e ka efogwago, le dit-lamorago tša kalafo tšeo di fokolago. Dikotsi tše di hla-thollwa ka go tlhokomelo ya tša maphelo a monagano, moo kgokagano ka boyona e hlolago tlhahlobo ya mag-areng le sedirišwa sa kalafo.

Boipolelo bjo bo šišinya gore kgokagano ya polelontši ka go tlhokomelo ya tša maphelo e swanetše go hlahlwa ke dihlongwa tšeo di latelago: polokego ya tša kalafo (mekgwa ya thekgo ya kgokagano e swanetše go etiša pele polokego ya molwetši, botshepegi bja phecolo ya bolwetši, le boleng bja kalafo); tekatekano ya phihlelelo

(balwetši ga se ba swanela go amogela tlhokomelo ya boleng bja tlase, ka mabaka a go se kwane ka polelo); botsebi (thekgo ya polelo e swanetše go tsenywa ka go dibopego tša tlhokomelo ya tša maphelo ya tlwaelo go ena le gore e swarwe bjalo ka se sengwe seo se kgethe-gilego); Karabo go tša setšo le dipolelo (mekgwa ya kgokagano e swanetše go ela hloko tlhalošo ya setšo, dimotlolo tša tlhalošo, polelo ya maikutlo, le kwešišo ya tshedimošo ya tša maphelo); sephiri le boitshwaro bjo bobotse (ditlwaetšo tša kgokagano di swanetše go swarelela go khupamarama, boipušo, tumelelo yeo e nago le tsebo, le mellwane ya phorofešenale); le teka-nyetšo (leanophethagatšo leo le kgethilwego la kgo-kagano le swanetše go sepelelana le tharagano ya tša kalafo gammogo le boemo bja kotsi ya thulano).

Ka kakaretšo, go na le maanophethagatšo a mahlano a go fena mapheko a polelo ka go ditirelo tša tlhokomelo ya tša maphelo: kgokagano ya thwii yeo e fetotšwego magareng ga baabi ba tlhokomelo ya tša maphelo le balwetši, tšhomišo ya didirišwa tša theknolotši, tšho-mišo ya didirišwa tša kgokagano ya polelontši, ditsebi tšeo di bolelago dipolelo tše ntši, le ditoloki tša sepho-rofešenale le tšeo e se go tša sephorofešenale. Ditla-morago tšeo di ikgethilego tša leanophethagatšo le lengwe le le lengwe di hlalošitšwe ka tlase.

Mediro ya sehlongwa, ya selete le ya bosetšhaba go ya go tlhokomelo ya tša maphelo ya polelontši, di ithekgile go boemo bja kgopolo bjo bo kwagalago, gammogo le go methopo le melawana. Ditshepedišo tša tlhoko-melo ya tša maphelo lefaseng ka moka di fapafapana go ya ka methopo ya tšona. Boipolelo bo ela hloko go nyakeng tharollo ka gare ga tshepedišo ya tlhokomelo ya tša maphelo, yeo e netefatšago boleng bja maemo a godimodimo bja maleba go ya ka seemo (mohlala. Dito-loki tša phorofešenale le tšeo di nago le maswanedi go e na le bafetoledi feela) mola di efa gape ditharollo tše dingwe tše kaone tšeo di ka kgonagalago (mohl-ala, bašomi ba malemepedi bao ba hlahlilwego bao ba šomago bjalo ka ditoloki) moo methopo e sa dumele-lego dikgetho tša theko ya godimo.

Boipolelo bja Hamburg bo kwešišwa ka moya wa Amsterdam Declaration Towards Migrant-Friendly Hos-pitals, bjoo bo phatlaladitšwego ngwagasomeng ye mebedi yeo e fetilego, gomme bo thuša go šuthišetša tema pele, go tšwa go mekgwa ya go thuša bahloki go ya kgonthišišong ya boleng le tlhahlobo ya peaka-

nyo mekgatlong. Go aga motheong woo, Boipolelo bja Hamburg bo tšwetša pele mokgwa wo ka go hlaloša tlhako yeo e lebantšhitšwego go tshepedišo le tharollo ya motho ka o tee ka o tee. E beakanya phihlelelo ya polelo e sego bjalo ka tirelo ya boikgethelo, eupša bjalo ka mananeokgoparara a polokego ya tša kalafo yeo e nyakago go gapeletšwa ka molao wa sehlongwa le boi-karabelo bja tshepedišo.

Boipolelo bja Hamburg le bjona bo sepedišana le United Nations Sustainable Development (Goal 3 – Maphelo a mabotse le go phela gabotse, kudu mabapi le phihle-lelo, go tlhokomelo ya tša maphelo a boleng bjo bo hlo-kagalago) le UN Convention go Ditokelo tša Batho bao ba sa itekanelago (Diathikele 9, 21, le 25).

Boipolelo bja Hamburg bo lebišitšwe go bagkathatema ka moka ka lefapheng la tlhokomelo ya tša maphelo lefase ka bophara, bao ba amegago thwii goba bao ba sa amegego thwii ka go tlhokomelo ya balwetši, gam-mogo le go bagkathatema bao ba bopago tlhako ye e nabilego ya lefapha la tlhokomelo ya tša maphelo; go akaretšwa le bao ba šomago ka go tša taolo, pholisi ya tša maphelo, le nyakišišo.

I. Taolo ya Tlhokomelo ya tša Maphelo

Batho bao ba šomago mafelong a go fapafapana a taolo ya tlhokomelo ya tša maphelo ba na le dibaka tše mmalwa tša go kaonafatša polelontši mafelong a bona a mešomo:

- Dikarolo ka moka tša ditirelo tša tlhokomelo ya tša maphelo tšeo di nyalelanago le thibelo, tlhokomelo yeo e hlobaetšago le tsošološo di swanetše go ela hloko dinyakwa tša molwetši go polelontši.
- Di akaretše dikgetho tša polelo ya molwetši ka go sengwalwa sa motheo sa molwetši.
- Di akaretše ditšhupatsela tša maleba tšeo di amanago le polelontši ka go Pego ya Netefatšo ya Boleng goba Dipego tša Ngwaga le ngwaga.
- Aba methopo go netefatša gore dingwalwa ka gare ga lefelo (mohlala. diforomo tša tumelelo ya go tsebišwa, didirišwa tša tshedimošo ya molwetši, mananeopotšišo, le diwebsaete) di fetoletšwe ka mokgwa wa sephorofešenale ka go polelo yeo e nyakegago kgafetšakgafetša.
- Fana ka tlhahlo ya kgafetšakgafetša go bašomi go dihlogotaba tša go amana le polelontši (mohlala. kgokagano ya tselatharo ka tsenelano ya sepho-rofešenale magareng ga molwetši yo a bolelago polelo ye itšego le toloki ya tša kalafo goba tša setšo).
- Ganetša bana go dira mošomo wa botoloki ka gare ga mafelo a tlhokomelo ya tša maphelo.
- Lekola ge eba maloko a bašomi, go akaretšwa le
- bašomi bao e sego ba tša kalafo, ba ka aba ditirelo tša botoloki go bašomikabona ka gare ga lefelo. Mo seo se diregago, efa toloki tlhahlo ya botoloki, tlhokomelo yeo e tšwelago pele, dipeakanyo tša

tumelelano yeo e arogilego, le tefelo ya tlaleletšo sebakeng sa ditirelo tša botoloki

- Moo di hwetšagalago, aba didirišwa go di kopanya leditirelo tša toloki ya sephorofešenale ka lefelong leo.
- Kgetha motho wa maikarabelo o be o hlome ofisi ya thekgo ka gare ga sehlongwa gore e šome bjalo ka ntlha ya kgokagano sebakeng sa dipotšišo ka moka le ditšhišinyo tšeo di amanago le polelontši.
- Hlabolla le go phatlalatša ditlhahlo tša sehlongwa tša polelontši, go akaretšwa le dipeakanyetšo mabapi le tšhomišo le mellwane ya didirišwa tša phetolelo le ditoloki tšeo e sego tša phorofešenale.
- Akaretša dikarolo ka moka tša maleba tša polelontši ka go methalotlhahlo ya sehlongwa.

II. Bašomi/Ditsebi tša Maphelo

Maloko ka moka a bašomi ao a šomago ka gare ga mafelo a tlhokomelo ya tša maphelo, go sa lebelelwe bokamorago bja bona bja botsebi, ba na le dibaka tše mmalwa tša go kaonafatša maemo a kgokagano ya bona ya polelontši ka gare ga mafelo a bona a mošomo:

- Kgokagano ya thwii ge a bolela le balwetši bao ba sa bolelego polelo e tee le bona ka:
 - go bolela ka go nanya;
 - go šomiša mafoko a makopana;
 - go fokotša mareo a setegeniki;
 - go amogela e le ka kgonthe le go fa boleng le go mabokgoni ao a fokotšegilego a leleme matho-mong a poledišano; le
 - go tiišetša kwešišo ya tshedimošo ye bohlokwa ka go kgopela balwetši gore ba boeletše tšeo ba di kwešišitšego, go ena le go tshepa dikarabo tša bona tša tiišetšo.
- Le ge balwetši ba na le bokgoni bjo bo kwešišegago ka go polelo ye mpsha, ba ka kgetha go tliša toloki ka mabaka a go se kwešišo tshedimošo ye bohlok-wa.
- Go fokotša kgakanego yeo e ka bago gona yeo e ka hlolwago ke toloki ya ka ntle yeo e ka bago e se setsebi, setsebi sa tlhokomelo ya tša maphelo se swanetše go thoma ka go boledišana le molwetši ge eba maikemišetšo a a therišano a ka atlega ka kgokaganothwii.
- Ge kgokaganothwii e sa kgonagale, leka go kgetha polelo ya boraro yeo e kwešišegago gore mahlakore ka mabedi a kgone go bolela gabotse ka tekanelo le katlego.
- Efoga go bea maikarabelo a magolo go bašomiša-nimmogo ba polelontši. Bašomišanimmogo ba bangwe ba ka fa kgokagano ka polelo yeo e sa bolelwego ke maloko a mangwe a bašomi. Go swanetše gore go logwe maano a maleba a dihlopa goba a sehlongwa gore bašomišani ba se ke ba imelwa ke mošomo.
- Maloko a bašomi ao a lego maemong a bohloki ka gare ga lefelo (mohlala. bahlwekiši, bathuši ba diti-relo, goba bahlankedi ba tša tšhireletšo) ba ka fana

ka mabokgoni a polelontši go sepediša kgokagano magareng ga bašomedi ba tša kalafo. Mabakeng a mmalwa, batho ba ga ba tlwaetšwe semmušo goba go thekgwa ka mokgwa wa maleba goba go lefelelwa mešomo ya botoloki. Dihlongwa di swanetše go netefatša gore bašomimmogo ba mohuta woo ba hwetša tlhahlo yeo e lekanego, tlhokomelo, le tefo ye e okeditšwego sebakeng sa ditirelo tša botoloki.

- Ge go šomišwa didirišwa tša phetolelo, kgonthišiša gore ga go na maina goba tshedimošo ya motho yeo e tšweletšwago.
- Ge go šongwa le ditoloki tšeo e sego ditsebi, hlaloša melao yeo e amegago le ditebelelo tša tema yeo e tlo kgathwago pele ga therišano, laola therišano go ya ka moo go nyakegago. Ka morago ga moo, o leboge thekgo ya bona.
- Ge o šoma le setsebi sa botoloki seo se bego se sa tsebje ke setsebi sa tlhokomelo ya tša maphelo, swara polelo ye kopana pele ga therišano gore o kgone go hlaloša merero ya kopano le go hlatholla ditebelelo le ditshepedišo.
- Tliša mathata a kgokagano go bahlokamedi goba go ba taolo gomme o kgonthišiše gore o hwetša ditharollo go tšwa go sehlongwa, go fokoletša bašomi morwalo.
- Diriša mohola wa tlhahlo ya dibaka tša sephoro-fešenale go kaonafatša mabokgoni a go šoma le ditoloki. Ge go se na le dibaka tše bjalo tša tlhahlo, begela ba taolo ya sehlongwa ka ga tlhokego yeo.

III. Bahlami ba melawana ya tša maphelo

Bakgathatema ka gare ga mekgatlo ya tša maphelo, ditaolo tša maphelo, le dihlongwa tša sepolotiki mae-mong a selete, mmušo, goba a setšhaba ba na le dibaka tše mmalwa tša go kaonafatša polelontši ka go tlhokomelo ya tša maphelo:

- Pholisi ya tša maphelo e swanetše go hloma peakanyo sebakeng sa ditirelo tša tlhokomelo ya tša maphelo ka melao ya maleba le ditaelo tša mekgatlo.
- Pholisi ya tša maphelo e swanetše go fana ka thušo ya mašelang yeo e lekanego sebakeng sa dinyakwa tšeo di theilwego godimo ga ditirelo tša ditoloki tša phorofešenale ka gare ga tikologo ya tlhokomelo ya tša maphelo.
- Pholisi ya tša maphelo e swanetše go fana ka mafelo a tlhokomelo ya tša maphelo a o a nago le methopo yeo e nyakegago go ba thuša go tliša diti-relo tša tlhokomelo ya tša maphelo ka polelontši.
- Pholisi ya tša maphelo e swanetše go thekga dikgoba tša thuto yeo e sa lefelelwego go batho bao ba nyakago maswanedi a go ba ditoloki tša phorofešenale..

IV. Bašomiši le Bathekgi ba Tlhokomelo ya tša Maphelo

Ditšhaba tša bafaladi, mekgatlo ya balwetši, le mekgatlo ya ditsebi tša tlhokomelo ya tša maphelo e na le

dibaka tše mmalwa tša go maatlafatša balwetši bao ba itemogelago mathata a kgokagano le baabi ba tlhokomelo ya tša maphelo:

- Bakgathatema le mekgatlo ba swanetše go hloh-leletša mafelo a tlhokomelo ya tša maphelo gore a bee kgatelelo ye kgolo go polelontši.
- E fa bašomiši ba tlhokomelo ya tša maphelo tshe-dimošo ya gore phihlelelo ya tlhokomelo ya tša maphelo ke tokelo ya botho le gore kgokagano ya katlego ke maikarabelo a moabi wa tlhokomelo ya tša maphelo.
- E fa bašomiši ba tlhokomelo ya tša maphelo tshed-imošo ya gore nako ye nngwe le ye nngwe, ge ba sa kwešiše moabi wa tlhokomelo ya tša maphelo, ba swanetše go botšiša ge e ba setsebi sa dipolelo tše ntši tša go amana le tša maphelo, se a hwetšagala, goba ba ka fiwa toloki ka potlako goba ba direlwa dipeakanyo tša gore a be gona ka moso.
- Ge mafelo a tlhokomelo ya tša maphelo a sa kgone go fana ka toloki, go ka ba le maano ao a ka dirwago seleteng seo se fanago ka thekgo ya boithlagišetšo, selete seo se fanago ka batho bao ba bolelago dipolelo tše ntši bao ba ka šomago bjalo ka ditoloki (mohlala. thekgo ya bašomi ya sethaka, bahlahli ba tša maphelo, bomma ba baagišani, bommaditsela ba setšo).

V. Thuto ya tša Maphelo le Tlhahlo

Dihlongwa tša thuto le tlhahlo di ka kopanya hlogotaba ya polelontši ka kwešišo ka go lenaneothuto ka ditsela tše mmalwa:

- Polelontši e swanetše go ba karolo ya thutokga-peletšwa le tlhahlo yeo e tšwelago pele ya sephorofešenale ka gare ga diphorofešene ka moka tša maphelo.
- Mafelo a tlhokomelo ya tša maphelo di swanetše go fa dibaka tša tlhahlo ya phorofešenale yeo e amanago le polelontši kgafetšakgafetša.
- Bakgokaganyi ba lenaneo, bahlahli, le bahlokamedi ba swanetše go itlwaetša ditaba tšeo di amanago le polelontši.
- Maswanedi a mananeo a botoloki bja sephorofešenale setšhabeng le go tlhokomelo ya tša maphelo e swanetše gophethagatšwa le go thekgwa ka mašelang maemong a selete goba a mmušo.
- Mafelo a tlhokomelo ya tša maphelo a swanetše go fana ka tlhahlo ya semmušo kgafetšakgafetša go bathekgi bao e sego diphorofešenale (mohlala. thekgo ya bašomi ya sethaka, bahlahli ba tša maphelo, bomma ba baagišani, bommaditsela ba setšo) bao ba ka šomago bjalo ka ditoloki ka lefelong.

VI. Nyakišišo ya tša Maphelo

Mmušo wa bosetšhaba le wa selegae, gammogo le motho wa boraro wa thušo ya tšamašelang, ba swanetše go amogela ditekanyo tše di latelago go godiša

polelontši ka go tlhokomelo ya tša maphelo:

- Dibaka tša mašelang tša go thekga polelontši ka go tlhokomelo ya tša maphelo di swanetše go dirwa gore di hwetšagale go sa kgathalege gore go na le polelo ya semmušo.
- Boithlagišetšo bja nyakišišo bjoo bo agago maporogo a polelontši go ya baaging bao ba sa hwetšego ditirelo tšeo di lekanego tša dipolelo, bo swanetše go etišwa pele.
- Batho bao ba bago le phihlelelo ye e hlaelelago go nyakišišo ya semmušo yadipolelo ba swanetše go akaretšwa ka go nyakišišo go ya ka go naganelwa mabapi le dinyakwa tša bona tša polelo.
- Tshekamelo ya polelontši ya diprojeke tša nyakišišo sebakeng sa dinyakwa tša polelo ya dihlopha tša balwetši ba go fapafapana e nyaka methopo ya go oketšwa ya maleba, ka fao e swanetše gore e hwetše thekgo ya maleba.

Ke mang yo a tšweleditšego Boipolelo bja Hamburg?

Boipolelo bja Hamburg bo theilwe godimo ga dikutollo tša projeke ya dinyakišišo tša go kopanya dithuto le tša boditšhabatšhaba ka ga Polelontši, ka go fana ka boleng bja tlhokomelo ya tša maphelo a monagano go bafaladi - dinyakwa, methopo le mekgwa ya tlwaelo). Boipolelo bjo bo tšweleditšwe ke maloko ka moka a lesolo la nyakišišo. Lesolo le thekgilwe ka mašelang ke

Boipolelo bja Hamburg bo thekgwa ke mekgatlo ye e latelago:

 aves Mental Health, South Africa	 Scalabrini Centre of Cape Town, South Africa	 The Global Society on Migration, Ethnicity, Race and Health	 Federal Association of Networks of Migrant Organisations, Germany
 Centre for Multilingualism and Diversities Research, University of the Western Cape, South Africa	 St Luke's Combined Hospices, South Africa	 Bundes Psychotherapeuten Kammer Federal Chamber of Psychotherapists, Germany	 Hamburg Chamber of Psychotherapists, Germany
 Africa Unite – Uniting Voices, Empowering Change	 Foundation for Professional Development, South Africa	 Leibniz Institute for Prevention Research and Epidemiology – BIPS Leibniz Institute for Prevention Research and Epidemiology – BIPS, Germany	 German Red Cross, Germany
 Department of Psychiatry Icandelo lePsychiatry Departement Psigiatrie Department of Psychiatry, Stellenbosch University, South Africa	 Heriot Watt University, Scotland	 Patient Safety Action Alliance, Germany	 Hamburg Association of General Practitioners, Germany
 Johannes Wier Stichting voor gezondheidszorg en mensenrechten Johannes Wier Foundation for Healthcare and Human Rights, Netherlands	 Lancet Migration, Regional HUB Europe	 Save the Children, Germany	 VdK German Social Welfare Organisation
 Africa Health Research Institute, South Africa	 Research for Practice Center for Health and Migration, Austria	 German Association of Psychosocial Centers for Survivors of Torture, War, and Forced Displacement	